

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

תוכן עניינים

- א. הכוהו עשרה בני אדם בעשרה מקלות ומת בין בבת אחת בין בזה אחר זה פטורין
2.....
- ב. הכל מודים בהורג את הטריפה שהוא פטור בגוסס בידי שמים שהוא חייב ... בגוסס
2..... בידי אדם ... מדמי ליה לטריפה
- ג. וטריפה שהרג בפני בית דין חייב שלא בפני בית דין פטור בפני בית דין (מאי טעמא)
חייב דכתיב ובערת הרע מקרבך שלא בפני בית דין פטור דהויא לה עדות שאי אתה יכול
להזימה..... 3.....
- ד. וכל עדות שאי אתה יכול להזימה לא שמה עדות
4.....
- ה. הרובע את הטריפה חייב טריפה שרבע בפני בית דין חייב שלא בפני בית דין פטור
בפני בית דין חייב דכתיב ובערת הרע מקרבך שלא בפני בית דין פטור דהויא לה עדות
שאי אתה יכול להזימה..... 6.....
- ו. עדים שהעידו בטריפה והוזמו אין נהרגין ... אפילו עדי טריפה שהוזמו אין נהרגין לפי
שאינן בזוממי זוממין..... 6.....
- ז. ושור של אדם טריפה שהרג פטור ... אפילו שור טריפה נמי שהרג פטור מאי טעמא כיון
דאילו בעלים הוו פטירי שור נמי פטור..... 7.....
- ח. שיסה בו את הכלב וכו' ... ארס נחש מעצמו הוא מקיא לפיכך נחש בסקילה והמכיש
פטור..... 7.....
- ט. המכה את חברו בין באבן בין באגרופ ואמדוהו למיתה והיקל ממה שהיה ולאחר מכאן
הכביד ומת חייב ... שרגלים לדבר..... 8.....
- י. מלמד שחובשין אותו..... 8.....
- יא. אמדוהו למיתה אומדין אותו לחיים לחיים אין אומדין אותו למיתה
9.....
- יב. נתכוין להרוג את הבהמה והרג את האדם לנכרי והרג את ישראל לנפלים והרג את בן
קיימא פטור..... 9.....
- יג. נתכוין להכותו על מתניו ולא היה בה כדי להמיתו על מתניו והלכה לה על לבו והיה בה
כדי להמיתו על לבו ומת פטור נתכוין להכותו על לבו..... 9.....

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>



הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

דף עח.

א. הכוהו עשרה בני אדם בעשרה מקלות ומת בין בבת אחת בין בזה אחר זה פטורין

כבר התבאר במסכת ב"ק דף י' ודף כו: שהכוהו עשרה¹ בני אדם בעשר מקלות ומת בין שהכוהו בזה אחר זה בין שהכוהו כאחת כולן פטורין ממיתת בית דין, שני' (ויקרא כד פסוק יז) ואיש פי יפה כל נפש אדם, עד שיהיה אחד שהרג כל הנפש, והוא הדין לדחפוהו שנים או שכבשוהו שנים לתוך המים, או שהיו רבים יושבים ויצא חץ מביניהן והרג, כולן פטורין.

ב. הכל מודים בהורג את הטריפה שהוא פטור בגוסס בידי שמים שהוא חייב ... בגוסס בידי אדם ... מדמי ליה לטריפה

אחד ההורג² את הבריא או את החולה הנוטה למות, ואפילו הרג את הגוסס נהרג עליו, ואם היה גוסס בידי אדם³ כגון שהכוהו עד שנטה למות והרי הוא גוסס, ההורג אותו אין בית דין ממיתין אותו.

ההורג את הטריפה אף על פי שאוכל ושותה ומהלך בשוק הרי זה פטור מדיני אדם⁴, וכל אדם בחזקת שלם הוא וההורגו נהרג עד שידע בודאי שזה

¹ רמב"ם הלכות רוצח ושמירת הנפש פרק ד הלכה ו

² רמב"ם שם פרק ב הלכה ז ח

³ ולכאורה קשה קצת, דכיון דבגמרא מהדרי לאוקמי ההיא ברייתא דתנא קמיה דרב ששת כר' יהודה בן בתירה, ומסיק וסתמא כוותיה, איך פסק רבינו דלא כוותיה, והכסף משנה ז"ל כתב דלא אמרו כן אלא לאשמועינן דיחידא הוא ע"כ, וקשה קצת חדא, דכפי זה הוי תנא דתנא קמיה דר"ש כוותיה דר"י בן בתירה והוי ליה תרי לגבי תנא קמא, ותו דמי מכריחנו לפרש כן, ואמאי לא נפרש כפשוטו דלאומי סברתו הוא דאתי, אכן יש לומר דרבינו בחר לפסוק כתנא קמא, ומפרש הגמרא הכי, משום דידוע דספק נפשות להקל, ולר"י בן בתירה נפיק לן חומרא גדולה להמית כמה נפשות כהנהו שכתב רבינו פרק ד' דין ו', ומפני כן פסק רבינו לקולא, דמפי עדיף בדיני נפשות, וכמו שכתב הרב המגיד ז"ל פרק א' דיבום דין ה'. מעשה רקח שם.

⁴ בס' מלחמת מצוה לתשובת המינים ממרן התשב"ץ כ' ענין הפטור כבר בארתיו בהקדמה ג' שאין הכוונה שיהיה מותר לעשות הדבר ההוא אך שהוא פטור מדיני אדם אבל אסור וחייב בדיני שמים, וכבר העידו ז"ל

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>



הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

טריפה ויאמרו הרופאים שמכה זו אין לה תעלה באדם ובה ימות אם לא ימיתנו דבר אחר.

ג. וטריפה שהרג בפני בית דין חייב שלא בפני בית דין פטור בפני בית דין (מאי טעמא) חייב דכתיב ובערת הרע מקרבך שלא בפני בית דין פטור דהויא לה עדות שאי אתה יכול להזימה

אדם טריפה⁵ שהרג את הנפש והתרו בו⁶ נהרג שני' (דברים יג פסוק ו) ובפרק⁷ הרע מקרבך, והוא שיהרג בפני בית דין⁷.

שאחד הרג את חברו בחורבה אחת וראהו שמעון בן שמח א"ל רשע מי הרגו לזה אני או אתה אבל מה אעשה הרי דינו מסור לשמים ולא זו משם עד שבא נחש והכישו ומת בו, ואף הלל ראה גלגולת שצפה ע"פ המים וא"ל על דאטפת אטפוך וסוף בו, ועוד אמר דוד על שאול חי ה' כי יומו יבא או ה' יגפנו או במלחמה ירד ונספה. וכן ארז"ל בפ"ב מקדושין דינא רבא ודינא זוטא איכא בנייהו בו, ועם כל זה הרי היתה רשות ביד בית דין להכות ולהרוג לגדור הדבר, גם להכניס לכיפה ולהאכיל לחם שעורים בו, הרי כל זה תקנה וגדר בדבר שאע"פ שהוא ... שלא יוכל להיות ע"כ פטורו למכהו שהתורה לא אמרה אלא ומכה אדם יומת וזה אינו בגדר האדם עתה שכבר הוא בגדר המת אבל אם יראה לב"ד להענישו מענישים וגם אינם מצילים מכהו מיד נואל הדם ואם גוה"ד הרגו אינו נהרג עליו כו' עיין שם.

⁵ רמב"ם שם הלכה ט

⁶ מעשה רקח שם וז"ל אך איכא לעיוני בהך מלתא אי ע"י התראה כדינה קאמר דבפני בית דין ינהרג, או אף בלא התראה קאמר, דאם נאמר דע"י התראה קאמר איך אפשר שאותו בית דין ידונוהו, הרי בדאורייתא אין עד נעשה דיין, וכמו שפסק רבינו סוף פרק ה' דהלכות עדות, והטעם כתבו התוס' ז"ל פרק החובל דף צ', משום דהוי ליה עדות שאי אתה יכול להזימה, דכיון שהוא עצמו עד ודיין לא יקבל הזמה על עצמו ע"כ, ואי ע"י בית דין אחר ... א"כ חזרנו לעדות שאי אתה יכול להזימה, דהא זה הבית דין צריכין הם להעיד לפני בית דין האחר, ואי בלא התראה קאמר וכדמשמע מפשט הכתוב דובערת הרע, כדי שלא יתלמדו העם להרוג את הנפש, גם את זה לא יתכן, דא"כ אדמפליג בין בית דין לעדים, ליפלוג וליתני בדידהו בין התרו בין לא התרו, ותו, דאיך יתכן שיהרג בלא התראה, הרי יתכן שיהא שוגג או אנוס, דאפילו בבריא הוא פטור גמור, ואיך יתכן להחמיר על הטריפה יותר מהבריא. ועוד דתימה על עצמך הרי מדהוצרכו חז"ל לרבות מיתתו מקרא דובערת הרע, משמע דאי לאו קרא היינו פוטרים אותו, וכיון שכן איך נחייביו אפילו בלא התראה וכו', על כן נראה דלעולם ע"י התראה קאמר, ואין צריך להעיד אלא כיון שראו דנין ע"פ ראיותם דלא תהא שמיעה גדולה מראה, וכמו שכתבו התוס' שם בראש הדיבור עיין שם, אף שלא נמצא דין זה בפירוש בדברי רבינו.

⁷ כבר נתקשו קדמאי ע"ז, דבריש פרק ראווה ב"ד (ר"ה כ"ו ע"א) אמר לרע"ק דב"ד שראו באחד שהרג כולן נעשין עדים ואין עד הרואה נעשה דיין כיון [דחזיוהו] דקטלו לא מצי חזו ליה זכותא יעו"ש ... נתבונן באדם טריפה שהרג, הלא דין לא שייך גביה, דאין דין בלא עדים, והוי עדות שאי אתה יכול להזימה, וכן כי הדיינים גופיהו נעשין עדים, ועדותן וגמר דינם באה כאחד, מטעם דלא תהא שמיעה גדולה מראה, הלא הם בעצמן אינם יכולים להזימם, רק משום ובערת הרע מקרבך חייב, ובגמר דין לא נתקיים הך דובערת הרע כ"ז שלא

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>



הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

אבל בפני עדים פטור שמא יזומו העדים ואם הזומו אינן נהרגין שהרי לא זממו להרוג אלא טריפה וכל עדות שאינה ראויה להזמה אינה עדות בדיני נפשות⁸.

ד. וכל עדות שאי אתה יכול להזימה לא שמה עדות

כבר התבאר לעיל דף מא. ובמסכת ב"ק דף עה: שהחקירות והדרישות הן הדברים שהן עיקר העדות ובהן יתחייב או יפטור, והן כוונת המעשה שעשה וכיוון הזמן וכיוון המקום שבהן יזומו העדים או לא יזומו, שאין אנו יכולים להזים העדים עד שיכוונו הזמן והמקום. וכל עדות שאינה ראויה להזמה אינה עדות בדיני נפשות.

אחד דיני ממונות⁹ ואחד דיני נפשות בדרישה וחקירה, שנאמר (ויקרא כד פסו רכב) מִשְׁפָּט אֶחָד יִהְיֶה לָכֶם, אבל אמרו חכמים כדי שלא תנעול דלת

נהרג, וא"כ הוי מיתה בלא דין, אכן המחויב מיתה וגמר דינו למיתה או לאו בר דמים הוי, ומיפטר כל ההורגו, דגברא קטילא איקטול, נמצא דהב"ד ממיתין גברא דכל ההורגו פטור, ולא הותרה רציחה להורג מי שאינו מחויב מיתה, רק ב"ד פוסקין דינו דנגמר דינו למיתה, ומודיעין המשפט אשר לפי חוקי התורה, ואחרי זה גברא קטילא הוא, וממיתין אותו, ואחרי שזכינו לזה עלה בידנו דהריגה בפני ב"ד דמחייבין משום ובערת הרע מקרבך אינו רק הריגה בלא גמר דין, ורציחה לא הותרה לב"ד רק באופן שגברא בר קטלא הוא, וכל ההורגו פטור, א"כ מובן, דבכאן בטריפה שכל ההורגו פטור, דמחתכי סימנים דיליה, וכמ"ש רבינו פרק י' מנזקי ממון (ה"ז), וכיון שבעליו כמת הם חשובים לכן משום ובערת הרע מקרבך מחייבין ליה ב"ד מיתה בלא גמר דין, אבל כי ראוהו ב"ד שהרג, אם יהרגוהו ב"ד הלא תו לא מצי חזו ליה זכותא, וליכא גמר דין על פומייהו, ולהרגו בלא דין, הלא רציחה לא הותרה רק באופן דהך גברא נתחייב מיתה, שכל ההורגו פטור, אבל להרוג משום ובערת הרע גברא דלית ביה דין מיתה ולא נגמר דינו לא הותרה רציחה כזאת בב"ד, אם לא בטריפה דכבר גברא קטילא הוי, ופשוט. או"ש שם.

⁸ וקשה לשונו שכתב בדיני נפשות דמשמע דבדיני ממונות הוי עדות והא בפי' הנשרפין (דף ע"ח א) אמרו סתם כל עדות שאי אתה יכול להזימה אינה עדות ומשמע בין בממון בין בנפשות דבממון ג"כ שייכא הזמה וכן נראה מדברי הר"ן בסוף פ' האשה שנתארמלה דהאי טעמא דעדות שאי אתה יכול להזימה איתיה נמי בממון לח"מ הלכות עדות פרק כ הלכה ז

⁹ רמב"ם הלכות עדות פרק ג הלכה א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>



הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

בפני לוי'ן אין עדי ממון צריכין דרישה וחקירה¹⁰ אין מדרקין, וגם עדות שאי אתה יכול להזימה כשר¹¹.

עדי קידושין¹² יכולים לעטות מסכה בזמן המגפה בתנאי שהם מוכרים לרב מסדר הקידושין ולחתן ולאנשים הנוכחים בסמיכות, ואין זה בגדר של עדות שאי אתה יכול להזימה¹³.

¹⁰ ברמב"ם עדות שם סיים בדיני נפשות ועיין לח"מ שם קשה לשונו שכתב בדיני נפשות דמשמע דבדיני ממונות הוי עדות והא בפ' הנשרפין (דף ע"ח א) אמרו סתם כל עדות שאי אתה יכול להזימה אינה עדות ומשמע בין בממון בין בנפשות דבממון ג"כ שייכא הזמה וכן נראה מדברי הר"ן בסוף פ' האשה שנתארמלה דהאי טעמא דעדות שאי אתה יכול להזימה איתיה נמי בממון. ועיין ש"ך לג' טז שהאריך בשיטות בזה ועיין ערוך השולחן חושן משפט סימן תכה יח לא שיש חילוק מן התורה בין ד"נ לד"מ בדין הזמה אלא מפני שלא דקדקו בדיני ממונות שיהא עדות הראוי להזימה מפני נעילת דלת והרי מפני זה בטלו שבע חקירות דאיוזו יום בדיני ממונות וכן שט"ח מאוחר כשר בד"מ אף על גב שעי' זה לא יהיה ביכולת לבוא לידי הזמה כמ"ש הרמב"ם ספכ"ג ממלוה [ש"ך סי' ל"ג סקט"ז] ועוד דענין טריפה לא שייך כלל בדיני ממונות דאיוזה הפרש יש בממון בין טריפה לאינו טריפה וכן עידי טריפה כשרים בדיני ממונות ופסולים בדיני נפשות.

ובעצם הענין יש בזה ג' דעות א) אין צריך שיוכלו להזימה. ואפילו מדאורייתא, שצריך דרישה וחקירה – רק צריך שבית דין ישאלו את הדרישות והחקירות, אך אם העד אמר "איני יודע" כשר (נודע ביהודה מהדורא קמא אה"ע עב). ב) מדאורייתא, שצריך דרישה וחקירה, צריך שיוכלו להזימה. אך לאחר שתיקנו חכמים שאין צריך בממונות דרישה וחקירה – א"כ ממילא א"א להזימה (שהרי העד לא אומר כלל מתי והיכן נעשה המעשה) ולכן התיירו בממונות כל עדות שא"א להזימה (שו"ת רעק"א מהדורא קמא קעו (ד"ה הדברים) בדעת הנימוק"י). ג) צריך שיוכלו להזימה, ואפילו לאחר שתיקנו חכמים שאין צריך דרישה וחקירה (סמ"ע חו"מ לג' – כו, בית הלוי ח"ג ה – ב).

¹¹ רמב"ם הלכות מלוה ולוה פרק יז הלכה ט

¹² משכיל לדוד – שו"ת קורונה עמ' 94. הרפואה בהלכה חלק ד: דיני החולה, שער ו: מחלות, נספח: הלכות ומנהגים בתקופת מניפת הקורונה בשנת ה'תש"פ-ה'תשפ"א 19 ב

¹³ ובכל עדות שלא שייך בה כאשר זמם אלא עונש מלקות, כגון עדות בן גרושה ובן חלוצה (בזה דנו תוס' מכות ב. ד"ה מעידין ותוס' רי"ד בבא קמא פד.), עדות החודש (דן בזה המנחת חינוך ד – ג [יג] ד"ה אמנם) ועדי קידושין וזנות (לאוסרה על בעלה) (בזה דנו הנודע ביהודה מהדורא קמא נז נח ועב ובית הלוי ח"ג ו – ד) – דנו המפרשים האם צריך שתוכל להזימן, שהרי לכאורה ממילא א"א להזימן, שהרי אין בהם כאשר זמם. ויש בזה ארבע דעות (ונפק"מ האם עד שאומר בחקירות "איני יודע" כשר (מנחת חינוך ד – ג [יג] ד"ה אמנם): א) צריך שתוכל להזימן, וזה שלוקים נחשב שאתה יכול להזימה (תוס' מכות ב. ד"ה מעידין (בתירוץ הראשון). וכן כתב בית הלוי ח"ג ו – ד (מעמו השני) לגבי עדי קידושין וזנות (לאוסרה על בעלה). ב) צריך שתוכל להזימן, ומה שא"א לקיים בהם כאשר זמם אינו פוסלם משום שזה אינו בגלל עדותן (כמו מי שאומר בחקירות "איני יודע"), אלא בגלל שלא שייך לעשות בהם כאשר זמם (כגון לעשותן בני גרושה ובני חלוצה) (תוס' רי"ד בבא קמא פד.). ג) אין צריך שתוכל להזימן, כיוון שעדויות אלו לא נלמדות מכאשר זמם (תוס' מכות ב. ד"ה מעידין (בתירוץ השני). וכן כתב הנודע ביהודה מהדורא קמא נז נח ועב שבעדי קידושין וזנות (לאוסרה לבעלה), כיוון שלא שייך בהם כאשר זמם – אין צריך שתוכל להזימן, וכשר גם כשאומר איני יודע. ד) בכל עדות יש שני דינים של להזימן: צריך שתוכל לפוסלם ע"י ההזמה, וצריך שתוכל להענישם בכאשר זמם. וכאן אמנם לא שייך להענישם בכאשר זמם, אך עדיין צריך שתוכל לפוסלם ע"י ההזמה (בית הלוי ח"ג ו – ג (מעמו הראשון)).

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>



הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

**ה. הרובע את הטריפה חייב טריפה שרבע בפני בית דין חייב
שלא בפני בית דין פטור בפני בית דין חייב דכתיב ובערת
הרע מקרבך שלא בפני בית דין פטור והוא לה עדות שאי
אתה יכול להזימה**

והבא על הטריפה¹⁴ או ששכב עם בהמה טריפה חייב, חי הוא אף על פי
שסופו למות מחולי זה, ואפילו שחט בה שני סימנין ועדיין היא מפרכסת
הבא עליה חייב עד שתמות או עד שיתז ראשה.

**ו. עדים שהעידו בטריפה והוזמו אין נהרגין ... אפילו עדי
טריפה שהוזמו אין נהרגין לפי שאינן בזוממי זוממין**

עדים¹⁵ שהעידו על איש טרפה שהרג והוזמו אין נהרגין, שאפילו הרגוהו
בידיהן אין נהרגין לפי שהוא טרפה.

וכן העדים שהיו טרפה והעידו¹⁶ בדבר שחייבין עליו מיתת בית דין¹⁷, והוזמו
אין נהרגין, שאם יוזמו זוממיהן אין זוממיהן נהרגין שלא הוזמו אלא טרפה.

¹⁴ רמב"ם הלכות איסורי ביאה פרק א הלכה יב

¹⁵ שם הלכות עדות פרק כ הלכה ז

¹⁶ קשה לי היאך דנין ע"פ עדי טריפה הא הו"ל עדות שאי אתה יכול להזימה שהרי אנו אומרים שאין זוממיה
נהרגין ואפשר לומר דבשעת עדותן לא הכירו בהם שהיו טריפה, כסף משנה שם, ועיין באו"ש מה שיישב
באריכות

¹⁷ וא"כ איכא מאן דכשר בדיני ממונות ודיני קנסות, ובדיני נפשות פסול, דבדיני קנסות אם יעידו עדי טריפה
הלא כשיוזמו יתחייבו לשלם, דזוממיהן שפיר יתחייבו אם יזמו, דרצו להוציא ממון מהעדי טריפה שלא כדין
ע"י עדות שקר, [וכן כתב הרב בש"ך (חו"מ) סימן ל"ג ס"ק ט"ז] ואיתנהו בזוממי זוממין, ואמאי לא נשנה לן
מלתא חדתא כזה בשום מקום, ולענין מלקות נראה דלפי מה דאמר ריש הנחנקין (סנהדרין פ"ה ע"א) דבעי
במקום שבעמך, א"כ גם בטריפה ליתנהו בזוממי זוממין.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>



הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

ז. ושור של אדם טריפה שהרג פטור ... אפילו שור טריפה נמי שהרג פטור מאי טעמא כיון דאילו בעלים הוו פטירי שור נמי פטור

שור שהוא¹⁸ טרפה שהרג את הנפש או שהיה השור של אדם טרפה אינו נסקל, שנאמר (שמות כא פסוק כט) השור יסקל וגם בעליו יומת, כמיתת הבעלים כך מיתת השור וכיון שבעליו כמת הם חשובים ואין צריכין מיתה הרי זה פטור, וי"א¹⁹ שאם בפני בית דין הרג נהרג משום (דברים יג פסוק ו) ובערתה תרע מקרבך.

ח. שיסה בו את הכלב וכו' ... ארס נחש מעצמו הוא מקיא לפיכך נחש בסקילה והמכיש פטור

כבר התבאר במסכת ב"ק דף כג: המשסה כלב בחבירו²⁰ והרגו אין הכלב נסקל, וכן אם גירה בו בהמה או חיה והרגוהו, אבל אם שסה בו נחש ואפילו

¹⁸ רמב"ם הלכות נזקי ממון פרק י הלכה ז

¹⁹ השנות הראב"ד שם למד זה התם מדאמר התם באדם טרפה שהרג בפני ב"ד חייב משום ובערת ודי שנמעט השור ממה שהבעלים פטורין דהתם נמי ילפינן פטורא דשור מדלא קרינן ביה וגם בעליו יומת ויש לחלק דהאי קרא דובערת לא כתיב אלא באדם. מ"מ שם ולא ידעתי מי הכריחו לזה לצדד במחלוקת בין רבינו והראב"ד ז"ל, ואמאי לא נימא דרבינו גם כן מודה דאם השור שהוא טריפה הרג בפני בית דין נהרג משום ובערת הרע [מקרבך], וכמו שפסק רבינו פרק ב' דהלכות רוצח דין ט', שהוא המימרא של רבא בסנהדרין דף ע"ה, [ע"א] ואי משום דקרא לא כתיב אלא באדם כדברי הרב המגיד, הא לא מכרעא, חדא, דסתמא כתיב, ועוד דזיל בתר טעמא. מעשה רקח שם ועיי"ש באחרונים שהאריכו בזה ועיין באו"ש רוצח פרק ב הלכה ט מה שחידש בזה.

²⁰ רמב"ם הלכות נזקי ממון פרק י הלכה ח

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>



הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

השיבו בו והרגו הנחש נסקל, שארם הנחש שהמית מעצמו הוא מקיאו²¹, לפיכך זה האדם שהשיך בו הנחש, פטור²² ממיתת בית דין.

ט. המכה את חברו בין באבן בין באגרופ ואמדהו למיתה והיקל ממה שהיה ולאחר מכאן הכביד ומת חייב ... שרגלים לדבר

כבר התבאר במסכת נזיר דף סה: שהמכה את חברו²³ באבן או באגרופ וכיוצא בהן אומדין אותו, אם אמדהו למיתה, והקל ממה שהיה ולאחר מכאן הכביד ומת הרי זה נהרג, ואין אומדין אותו אומד שני כשהקל, שרגלים לדבר²⁴.

דף עח:

י. מלמד שחובשין אותו

²¹ עיין אבן האזל שם שכתב ולכאורה היה אפשר לומר דכיון דמעצמו מקיאו את הארס לא דמי לשאר מזיקין שהן נושכין או נוגחין דזה אפשר ע"י שיסוי, אבל הקאת הארס ע"כ הוא דוקא ברצונו, וכמו גדר אין קישוי אלא לדעת, דמטעם זה חייב מיתה גם באונס, ודחה שם ולמסקנא כתב ונראה דהרמב"ם סובר דנחש כיון דמטבעו הוא מזיק ואין לו תרבות לא מיפטר במה שהרג ע"י שיסוי דאמרינן דהמשסה לא גרם כלל לנשיכתו ורק שהראה לו את הניזק דמה שלא הויק בלא שיסוי אינו אלא שלא שם לבו לזה והוי רק בגדר שהזכירו אותו אבל אינו משום שיסוי של המשסה כיון דמטבעו הוא מזיק, ומה שהכריח להרמב"ם לומר כן הוא משום דסובר דהשיך הוא נמי גדר משסה דכיון שהכניס יד האדם בתוך פי הנחש לא גרע משיסוי וע"כ דנחש לא מיפטר משום מה ששיסוהו.

²² ופירש"י בסנהדרין דף עח ע"א שכשהשיבו זה עדיין אין בו כדי להמית, ואף על פי שיודע שסופו להמית, מיהו לאו מכחו מת ואינו אלא גרמא, והתוס' בפ' הכונס (דף נו ע"א) הקשו שיתחייב המשיך משום אש, דודאי ישיבו הנחש, ותירצו שאין הארס עדיין בעולם, ובשו"ע לא הביא הך דנחש משום שהגמ' איירי לענין מיתה ובמיתה לא איירי.

²³ רמב"ם הלכות רוצח ושמירת הנפש פרק ד הלכה ג

²⁴ קשה לי דבמתני' משמע שהם סיום דברי רבי נחמיה וכן פירש"י וצ"ל שרבינו מפרש שסיוס דברי ת"ק הם וה"ק שרגלים לדבר שמת מחמת מכה זו שהרי מתחלה אמדהו למיתה. כסף משנה שם. נראה יותר דדברי שניהם היא, למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה, אף דבאמת כפי דברי הברייתא רב נחמיה יליף לה מקרא, ואין צריך לרגלים לדבר, מעשה רקח שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>



הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

עוד התבאר שם שהמכה את חברו²⁵ אם אמדוהו למיתה אוסרין את המכה בבית הסוהר מיד וממתינים לזה, אם מת יהרג המכה, ואם הקל ונתרפא רפואה שלימה והלך בשוק על רגליו כשאר הבריאים משלם המכה חמשה דברים ונפטר.

יא. אמדוהו למיתה אומדין אותו לחיים לחיים אין אומדין אותו למיתה

עוד התבאר שם שהמכה את חברו²⁶ באבן או באגרופ וכיוצא בהן שאומדין אותו, אם אמדוהו לחיים נותן חמשה דברים שהם נזק צער ריפוי שבת ובושת ונפטר, ואפילו חלה המוכה והכביד ומת מחמת המכה הרי זה פטור.

יב. נתכוין להרוג את הבהמה והרג את האדם לנכרי והרג את ישראל לנפלים והרג את בן קיימא פטור

המתכוין להרוג²⁷ את זה והרג את זה פטור ממיתת בית דין ומן התשלומין ומן הגלות, לפי שאין ערי מקלט קולטות אותו.

יג. נתכוין להכותו על מתניו ולא היה בה כדי להמיתו על מתניו והלכה לה על לבו והיה בה כדי להמיתו על לבו ומת פטור נתכוין להכותו על לבו

נתכוון להכות²⁸ חברו על מתניו ולא היה בכלי כדי להמית על מתניו והלכה לה האבן על לבו והיה בה כדי להמית על לבו ומת, או שנתכוון להכותו על לבו והיה בה כדי להמית על לבו והלכה לה על מתניו ולא היה בה כדי להמית על מתניו ומת, פטור ממיתת בית דין ואינו גולה שאין ההורג בכוונה

²⁵ רמב"ם הלכות רוצח ושמירת הנפש פרק ד הלכה ג ה

²⁶ רמב"ם שם

²⁷ רמב"ם שם הלכה א

²⁸ רמב"ם שם הלכה ב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>



הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

גולה. אבל אם נתכוון להכותו על מתניו והיה בה כדי להמית על מתניו
והלכה לה על לבו ומת הרי זה נהרג, וכן כל כיוצא בזה.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

